

2. přednáška

OBĚŽNÝ MAJETEK PODNIKU

Osnova přednášky

1. *Vymezení OA*

a) z hlediska časového

b) z hlediska funkcí

c) normativní vymezení

2. *Způsoby pořízení OA*

3. *Oceňování OA*

4. *Management OA*

4. 1. management zásob

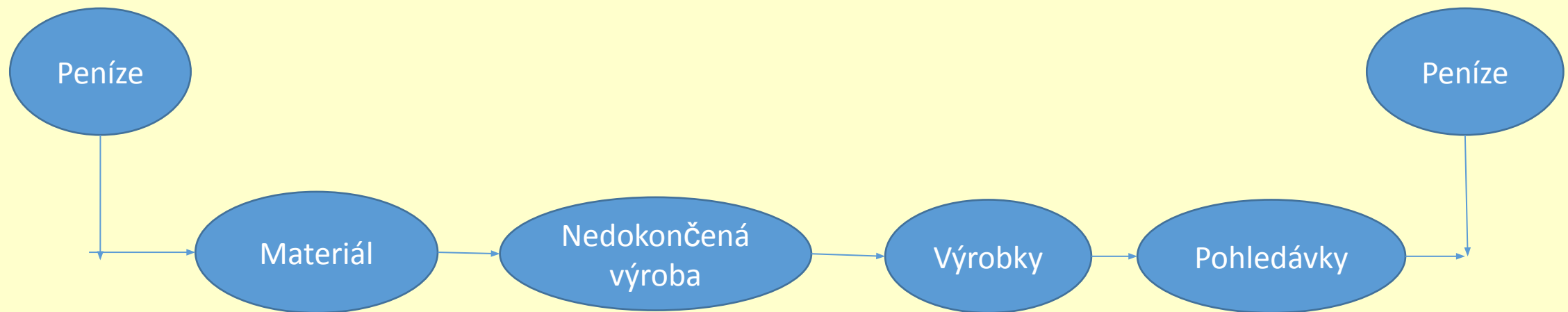
4. 2. management pohledávek

4. 3. management peněžních prostředků

Ad 1a) Vymezení OA z hlediska časového

- majetek podniku, který má krátkou dobu použití (zpravidla do 1 roku; v praxi existují ale i výjimky)
- neustále mění svou podobu \Rightarrow tj. obíhá

Schéma 1: Koloběh oběžného majetku

Ad 1b) Vymezení OA z hlediska **funkcí**, které plní

- Vnitřní funkce
- Likvidní funkce
- Rezervní funkce
- Záruční funkce
- Vnější funkce

Ad 1c) *Normativní* vymezení OA

- Zásoby
- Pohledávky
- Krátkodobý finanční majetek
- Peněžní prostředky

Ad 2) Způsoby pořízení oběžného majetku

- **a) nákupem**
- **b) vlastní činností**
- **c) jinými způsoby**
 - darováním
 - zjištěním jako přebytek při inventarizaci
 - jako použitelný odpad při likvidaci dlouhodobého majetku
 - jako nepeněžitý vklad společníka
 - převodem dle platných právních norem

Ad 3) Oceňování oběžného majetku:

- a) zásob
- b) pohledávek
- c) finančního majetku

Ad a) oceňování zásob

- a) *nakupované zásoby materiálu a zboží* – ocenění pořizovací cenou
- b) *zásoby vytvořené vlastní činností* (nedokončená výroba, polotovary a výrobky) – ocenění výrobními náklady
- c) *zásoby získané bezúplatně či jinými způsoby* – ocenění reprodukční pořizovací cenou

Ad b) oceňování pohledávek

Pohledávku lze charakterizovat jako právo FO nebo PO (věřitele) požadovat na druhé osobě (dlužníkovi) plnění vzniklé z určitého závazku.

- a) *při vzniku pohledávky* – se oceňují jmenovitou hodnotou
- b) *při nabytí za úplatu nebo vkladem* – ocenění pořizovací cenou

Ad c) oceňování finančního majetku

- Finanční majetek musí vést účetní jednotka v české měně. U položek vyjádřených v cizí měně musí provést přecenění na české koruny.
- Peněžní prostředky, ceniny i účty v bankách se oceňují nominálními hodnotami.

Ad 4) Management OA

- Úlohou finančního managementu firmy je zajistit potřebnou výši každé složky OA.

Firma by měla mít tolik oběžného majetku (zásob, pohledávek, peněžních prostředků), kolik vyžaduje její hospodárny provoz.

Podrobněji viz: **4. 1. Management zásob** **4. 2. Management pohledávek**
4. 3. Management pen. pr.

Stanovení výše OM je závislé na obratovém cyklu peněz (OCP).

- OCP představuje dobu mezi platbou za nakoupený materiál a přijetím inkasa z prodeje výrobků (tj. dobu, po kterou jsou vázány fondy firmy v pracovním kapitálu).
- OCP zahrnuje **dobu obratu zásob, dobu obratu pohledávek a dobu odkladu plateb.**

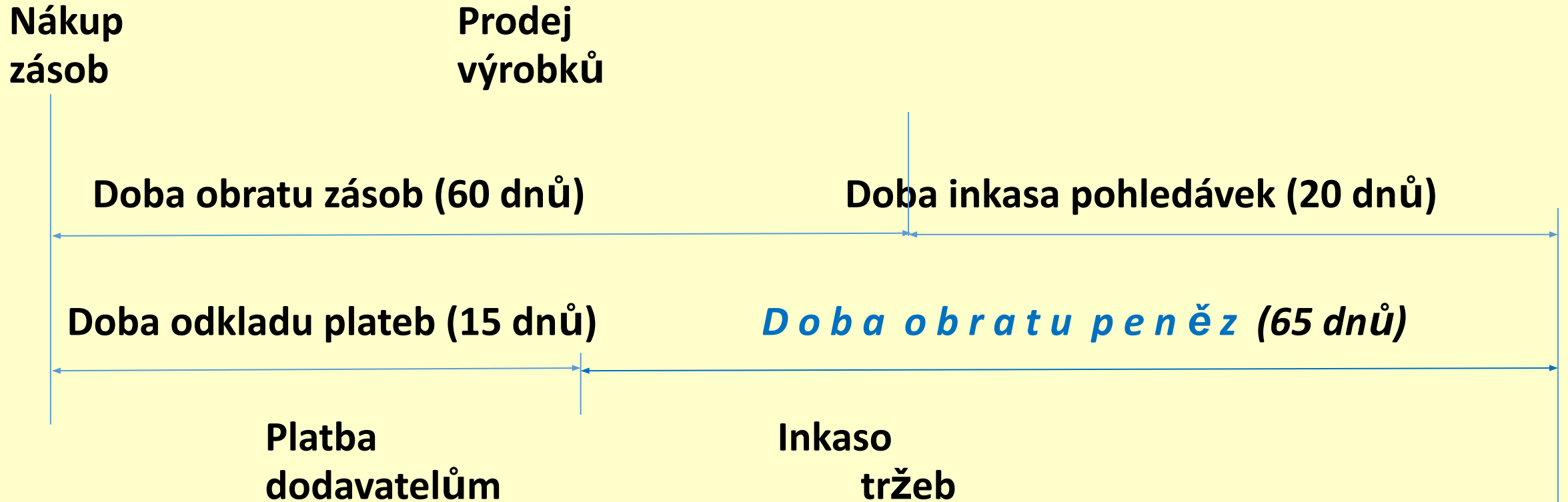
$$\text{Doba obratu zásob} = \frac{\text{průměrná zásoba}}{\frac{\text{tržby}}{360}}$$

$$\text{Doba obratu pohledávek} = \frac{\text{pohledávky}}{\frac{\text{tržby}}{360}}$$

PŘ: Výpočet obrátového cyklu peněz

Firma hodlá vyrábět nový výrobek v objemu 30ks/den o nákladech 2 000Kč/ks. Předpokládané tržby činí 27 mil. Kč/rok, průměrná zásoba byla vypočítána ve výši 4,5 mil. Kč, průměrná výše pohledávek 1,5 mil. Kč, úhradu dodavatelských faktur provádí firma v průměru za 15 dnů. Určete obrátový cyklus.

Schéma 2: Obratový cyklus peněz

Řešení:

$$\text{Doba obratu zásob} = \frac{\text{průměrná zásoba}}{\text{tržby}/360} = \frac{4\,500}{27\,000/360} = \mathbf{60 \text{ dnů}}$$

$$\text{Doba obratu pohledávek} = \frac{\text{pohledávky}}{\text{tržby}/360} = \frac{1\,500}{27\,000/360} = \mathbf{20 \text{ dnů}}$$

$$\mathbf{OCP = 60 + 20 - 15 = 65 \text{ dnů}}$$

Firma bude potřebovat denně 30 x 2 000 = 60 000 Kč a celkem

65 x 60 000 = 3,9 mil. Kč.

OCP odpovídá na otázku, kolik a na jak dlouho je třeba investovat do výroby, aby bylo možné realizovat zakázku.

Bude-li tento problém řešen na úrovni celého podniku, mluvíme o **řízení pracovního kapitálu podniku**

2 varianty pojmu:

- *pracovní kapitál*

- **čistý pracovní kapitál**:

1) manažerský pohled: ***oběžná aktiva – krátkodobé závazky***

2) vlastnický pohled: ***dlouhodobý kapitál – dlouhodobý majetek***

Schéma tvorby ČPK z pohledu a) manažera b) investora

a)

A	Rozvaha		P
	VK		
SA		<i>Di.</i>	
		CK _{dl}	<i>zdroje</i>
ČPK			
		<i>Kr.</i>	
OA		CK _{kr}	<i>zdroje</i>

b)

A	Rozvaha		P
	CK _{dl}		
OA	CK _{kr}		

PŘ: Výpočet ČPK

Tabulka 1: Rozvaha subjektu X

AKTIVA (tis. Kč)	Období 1	Období 2	PASIVA (tis. Kč)	Období 1	Období 2
Dlouhodobý majetek	250	383	Vlastní kapitál	500	749
			Základní kapitál	500	500
			Zisk za období		249
Oběžný majetek	400	560	Cizí kapitál	150	194
Zásoby	0	150	Úvěr u banky (dlouh.)		100
Pohledávky	160	200	Závazek k dodavateli	150	50
Peníze	240	210	Nezaplacená daň		44
Celkem	650	943	Celkem	650	943

Řešení:

Období 1: 1) OA – kr. závazky = $400 - 150 = \underline{250 \text{ tis. Kč}}$

2) fix. P – fix. A = $500 - 250 = \underline{250 \text{ tis. Kč}}$

Období 2: 1) OA – kr. závazky = $560 - (50 + 44) = \underline{466 \text{ tis. Kč}}$

2) fix. P – fix. A = $(749 + 100) - 383 = \underline{466 \text{ tis. Kč}}$

4. 1. Management zásob

- ⇒ cílem je udržet takovou strukturu a velikost zásob, aby odpovídala potřebám podniku a současně respektovala kritéria ekonomické efektivity
- strategické řízení zásob
 - operativní řízení zásob
- ⇒ Významným nástrojem řízení zásob jsou **metody pro stanovení potřeby zásob**, které umožňují určit účelnou, optimální výši potřebných zásob (např. metoda dvou zásobníků, metoda ABC, metoda Just-In-Time).
Volba metody závisí na konkrétních podmínkách a charakteru výroby daného určitého podniku.

Členění zásob

1. podle funkcí:

- běžná – kryje potřebu mezi dvěma dodávkami; její výše kolísá od maximální po minimální
- sezonní – zabezpečuje očekávané výkyvy poptávky v určitém období roku
- pojistná – slouží k zabezpečení neočekávaných událostí
- technologická – je vytvářena z titulu potřeby dodržení technologického postupu výroby daného produktu

2. podle velikosti:

- minimální – minimální zásoba před další dodávkou materiálu, zboží ...
- maximální – součet pojistné a běžné zásoby
- průměrná – obvykle polovina maximální

4. 2. Management pohledávek

- Pohledávky představují nároky podniků vůči jiným subjektům na příjem peněžních prostředků.
- Jde o aktiva podniku, která tvoří součást oběžného majetku.
- pohledávky vznikají:
 - z *obchodních styků*
 - z *ostatních důvodů*

- Řízením pohledávek rozumíme činnost podniků směřující k optimálnímu usměrňování jejich pohledávek.

Jedním z vhodných nástrojů, kterými lze motivovat odběratele k včasnému zaplacení, je poskytnutí tzv. **skonta** – tj. *na faktuře je uvedena platební podmínka např.: 5/10, netto 70. Znamená to, že odběratel má právo na skonto ve výši 5% z celkové ceny uvedené na faktuře, pokud ji zaplatí do 10 dnů od vystavení. Pokud neuhradí do 10 dnů, bude platit plnou cenu (netto) do 70 dnů.*

Předmětem řízení je: *objem pohledávek a jejich vývoj, struktura pohledávek, jejich výnosnost, doba jejich splatnosti, likvidnost apod.*

4. 3. Management peněžních prostředků

- pojistka pro krytí nenadálých výdajů a i pro hrazení běžných závazků v případě, že selže tok očekávaných příjmů
- peníze v pokladně, peníze na běžném účtu